

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Jussi Saksa

OSAKEYHTIÖN SUKUPOLVENVAIHDOS

Case Yritys X

Liiketalous
2020

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Jussi Saksa
Opinnäytetyön nimi	Osakeyhtiön sukupolvenvaihdos
Vuosi	2020
Kieli	suomi
Sivumäärä	46 + 3 liitettä
Ohjaaja	Jukka Niittykoski

Opinnäytetyöni aiheena on osakeyhtiön sukupolvenvaihdos. Työssäni tutkin erilaisia sukupolvenvaihdoksen toteutustapoja ja niiden veroseuraamuksia sekä luopujalle että jatkajalle. Työssä käyn läpi myös erilaiset hyödynnettävissä olevat verohuojennukset ja niiden ehdot.

Teoriaosuus koostuu kirjalähteistä, lainsäädännöstä ja vero-ohjeista. Tässä osassa käydään läpi sukupolvenvaihdoksen toteutustavat, veroseuraamukset ja huojennukset sekä mahdolliset vaihdokseen valmistavat toimenpiteet. Tutkimusosassa lasken toimeksiantajayrityksen veroseuraamukset toteutustavoittain yrityksen tilinpäätöstietoja käyttäen. Tutkimustuloksista toimeksiantajayritys voi tarkastella sille sopivimpia sukupolvenvaihdostapoja ja niiden veroseuraamuksia ennen varsinaisen prosessin aloittamista.

Työstäni käy ilmi, että sukupolvenvaihdos on monivaiheinen prosessi ja aiheeseen tulee perehtyä huolellisesti parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi. Vaihdokseen ei ole yhtä oikeaa tapaa, vaan vaihtoehdot täytyy käydä läpi tapauskohtaisesti. Suunnittelu olisi hyvä aloittaa 3-5 vuotta ennen varsinaista vaihdosta.

ABSTRACT

Author	Jussi Saksa
Title	A Change of Generation in a Limited Liability Company
Year	2020
Language	Finnish
Pages	46 + 3 Appendices
Name of Supervisor	Jukka Niittykoski

The topic of this thesis is a change of generation in a limited liability company. In this thesis the different ways to complete the change and tax consequences for the both seller and the buyer were investigated as well as the possible tax reliefs and their demands.

The theoretical section of the thesis is based on literature, legislation and tax instructions. This section examines different ways to complete the generation change, tax consequences, tax reliefs and possible preparing actions to help in the process. In research section the tax consequences were calculated for the client company by using their latest financial statements. The client can then look at the results and find out the most suitable way before starting the actual generation change process.

This thesis showed that the change of generation is a complex process and the parties involved should really become familiar with it in order to achieve the best possible outcome. There is not only one best way to complete the generation change that would work for all but instead all different ways the generation change can be done need to be examined case by case to find the most suitable solution. Planning should be started 3-5 years before the actual generation change.

Keywords

Change of Generation, Limited Liability Company, taxation

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	9
1.1	Aiheen esittely	9
1.2	Tutkimuksen tavoitteet ja rajaus	9
1.3	Rakenne.....	10
2	SUKUPOLVENVAIHDOS	11
2.1	Sukupolvenvaihdoksen suunnittelu	11
2.2	Osakeyhtiön arvonmääritys	12
2.2.1	Tuottoarvo	12
2.2.2	Substanssiarvo.....	13
2.2.3	Käypä arvo	14
2.3	Toteutustavat.....	14
2.3.1	Osakekauppa	15
2.3.2	Substanssikauppa	15
2.3.3	Lahjaluonteinen kauppa	16
2.3.4	Lahja.....	16
2.3.5	Ennakkoperintö ja suosiolahja	17
2.4	Muita omistuksen siirtymisen vaihtoehtoja	18
2.4.1	Perintö	18
2.4.2	Testamentti	19
2.4.3	Avio-oikeus ja avioehto	20
3	VEROSEURAAMUKSET TOTEUTUSTAVOITTAIN.....	21
3.1	Osakekaupan verotus	21
3.2	Substanssikaupan verotus	22
3.3	Tuloverotuksen huojentaminen.....	23
3.4	Lahjaverotus.....	23
3.5	Perintöverotus	25
3.6	Lahjaluonteisen kaupan verotus.....	26

3.7	Perintö- ja lahjaverotuksen huojentaminen.....	26
3.8	Hallinta- ja tuotto-oikeus	27
4	YRITYSJÄRJESTELYT.....	30
4.1	Omien osakkeiden hankkiminen.....	30
4.2	Osakeanti.....	30
4.3	Jakautuminen	31
4.4	Sulautuminen	31
4.5	Apuyhtiön käyttäminen.....	32
5	CASE-YRITYKSEN SUKUPOLVENVAIHDOS	33
5.1	Yritys X.....	33
5.2	Arvonmääritys.....	33
5.3	Osakekauppa.....	35
5.4	Substanssikauppa	36
5.5	Lahjaluonteinen kauppa.....	37
5.6	Lahja ja perintö	39
5.7	Hallinta- ja tuotto-oikeuden pidättäminen	40
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	43
7	YHTEENVETO	46
	LÄHTEET.....	47

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1. Esimerkki tuottoarvon laskemisesta	13
Taulukko 2. Tase-erien arvostusperiaatteet substanssiarvon laskennassa (Verohallinto 2019 a)	13
Taulukko 3. Lahjaveron ensimmäinen veroluokka (Verohallinto 2019 a).....	24
Taulukko 4. Lahjaveron toinen veroluokka (Verohallinto 2019 a)	25
Taulukko 5. Perintöveron ensimmäinen veroluokka (Verohallinto 2019 a)	25
Taulukko 6. Perintöveron toinen veroluokka (Verohallinto 2019 a).....	26
Taulukko 7. Elinikäisen hallintaoikeuden ikäkerroin	28
Taulukko 8. Case-yrityksen osakekaupan verotus.....	36
Taulukko 9. Lahjaluonteisen kaupan verotus täydellä huojennuksella	38
Taulukko 10. Lahjaluonteisen kaupan verotus osittaishuojennuksella.....	39
Taulukko 11. Lahjan ja perinnön verotus	40
Taulukko 12. Elinikäisen tuotto-oikeuden pidättäminen	41
Taulukko 13. Määräaikaisen tuotto-oikeuden pidättäminen	42
Taulukko 14. Veroseuraamukset toteutustavoittain	43

LIITELUETTELO

LIITE 1. Määräaikaisen hallintaoikeuden kertoimet

LIITE 2. Case-yrityksen tuloslaskelma

LIITE 3. Case-yrityksen taselaskelma

1 JOHDANTO

Tässä luvussa esitellään työn aihe ja taustat. Käyn läpi työn rakenteen ja kerron tutkimuksen toteutustavasta. Avaan myös tutkimuksen tavoitteet ja rajaukset.

1.1 Aiheen esittely

Sukupolvenvaihdos on tutkimusaiheena kiinnostanut minua siitä saakka, kun ystävänä kertoi, että hänen perheensä yrityksessä pitää sellainen tulevaisuudessa suorittaa. Myöhemmin kuulin työssäni käytettävän case-yrityksen olevan samassa tilanteessa ja tarjouduin tekemään heille aiheesta tutkimuksen prosessin helpottamiseksi. Opinnäytetyöstä pitäisi olla apua myös muille sukupolvenvaihdosta suunnitteleville ja aloittaville yrityksille.

Aihe on ajankohtainen sillä sukupolvenvaihdos tulee eteen lähes 50 000 yrityksessä seuraavan vuosikymmenen aikana. Omistajanvaihdosfoorumien teettämän tutkimuksen mukaan näistä 24 % halutaan siirtää perheen sisällä ja 46 % uskoo myyvänsä yrityksen ulkopuolisille. 7 % yrittäjistä ajattelee jatkajan löytyvän yrityksen muista osakkaista ja loput uskovat yritystoiminnan päättyvän. Tutkimukseen osallistuneet yrittäjät näkevät omistajanvaihdoksen edelleen haasteellisena, vaikka siihen on tarjolla paljon tietoa ja neuvontaa. Vaativimpia kysymyksiä ovat jatkajan löytyminen, hinnanmääritys, rahoitus ja verotus. (Omistajanvaihdosbarometri 2018)

1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja rajaus

Tutkimukseni tavoitteena on kerätä sukupolvenvaihdoksesta tiivis tietopaketti toimeksiantajalle ja muille vaihdosta miettiville yrittäjille. Työssä pyritään koamaan kattavasti tietoa eri toteutustavoista ja etenkin niiden verokohtelusta, koska sitä omistajanvaihdosbarometriin vastanneet pitivät yhtenä vaikeista kysymyksistä. Verotuksen huojennukset käydään myös läpi, koska ne ovat oleellisessa roolissa perheen sisällä toteuttavissa sukupolvenvaihdoksissa. Työn luettuaan yrittäjien pitäisi olla mahdollisimman helppo vertailla vaihtoehtoja keskenään ja valita niistä omaan tilanteeseensa nähden sopivin. Toimeksiantajieni yhtiö on muoltaan osakeyhtiö, joten tutkimus rajataan käsittelemään aihetta osakeyhtiön nä-

kökulmasta. Tutkimuksen lähteenä käytetään alan kirjallisuutta ja lainsäädäntöä tietojen ajantasaisuus tarkistaen. Yksi merkittävimmistä lähteistä on myös Verohallinnon ohjeet. Case-yrityksen tutkimiseen käytetään yhtiön kolmen viimeisimmän tilinpäätöksen tietoja. Työn tutkimusongelmat ovat:

1. Millainen sukupolvenvaihdos on prosessina?
2. Mitkä ovat mahdolliset toteutustavat?
3. Millaiset ovat toteutustapojen veroseuraamukset ja huojennukset?
4. Miten eri vaihdostapoja verotetaan case-yrityksen kohdalla?

1.3 Rakenne

Ensimmäinen luku on johdanto tutkimusaiheeseen ja sen taustoihin. Siinä käsitellään myös työn toteutustapaa ja tavoitteita sekä aiheen rajausta. Toinen luku käsittelee sukupolvenvaihdosta prosessina alkaen suunnittelusta. Luvussa käsitellään yrityksen arvonmäärityksen perusteet ja toimintatavat sekä tyypillisimmät vaihdoksen toteutustavat. Kolmannessa luvussa käsitellään eri toteutustapojen verotusta ja erilaisten verohuojennusten vaikutuksia ja perusteita. Neljäs luku käsittelee lyhyesti sukupolvenvaihdosta helpottavia ja valmistavia yritysjärjestelyjä. Viidennessä luvussa tutkin case-yrityksen vaihtoehtoja teorian pohjalta laskien viimeisimpien tilinpäätösten mukaan eri toteutustapojen veroseuraamuksia ja kauppahintoja. Kuudennessa luvussa käyn läpi case-yrityksen tutkimuksesta saatuja tuloksia ja vertailen niitä keskenään. Viimeisessä seitsemännessä luvussa on lyhyt yhteenveto ja analyysi työstä ja sen tavoitteista.

2 SUKUPOLVENVAIHDOS

Tässä luvussa alkuun käydään läpi sukupolvenvaihdosta prosessina ja miten siinä tulisi lähteä liikkeelle. Tämän jälkeen luku käsittelee arvonmäärittäminen perusteita ja tyypillisimpiä toteutustapoja.

2.1 Sukupolvenvaihdoksen suunnittelu

Onnistunut sukupolvenvaihdos on monivaiheinen prosessi, joka vaatii suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä. Jokaisen yrityksen kohdalla tilanne on selvitettävä erikseen ja mietittävä kunkin tilanteen kannalta käytettävät keinot ja toteutustavat (Immonen & Lindgren 2017, 16). Yrittäjällä saattaa olla selkeä näkemys, kenelle ja missä muodossa hän haluaa yrityksen siirtyvän, mutta suunnittelun aikana tulee selvittää eri vaihtoehtojen taloudelliset seuraamukset, joista verotus on ehkä keskeisin. (Tomperi 2019, 158)

Sukupolvenvaihdoksen suunnittelu tulisi aloittaa 3 - 5 vuotta ennen varsinaisia ratkaisuja. Erityisesti verotustekijät ovat tällöin haasteellisia, koska verolainsäädäntö voi muuttua nopeasti. Tämä voi vaikeuttaa omistajanvaihdoksen suunnittelua varsinkin tilanteissa, joissa toimenpiteet on tarkoitettu tehdä useassa vaiheessa. Eri toimenpiteet kestävät eripituisia aikoja ja erilaisia verohuojennuksia voidaan tehokkaasti käyttää vasta säädettyjen määräaikojen täytyttyä. (Immonen & Lindgren 2017, 18)

Sukupolvenvaihdokseen liittyy paljon myös henkisiä jännitteitä. Se on varsin ymmärrettävää, sillä vanha yrittäjä luopuu yleensä elämäntyöstään, kun taas jatka- ja tekee päätöksen sitoutumisestaan yritykseen ja sen toimintaan useiksi vuosiksi eteenpäin. Luopuja voi kokea luopumisen tuskaa ja jatkajalla pitää olla valmiudet vastuunottoon ja yrityksen hallintaan. Tätä voidaan helpottaa sopivalla siirtymäajalla, jonka luopuja on mukana yrityksessä omistusjärjestelyn jälkeen. (Immonen & Lindgren 2017, 16)

Onnistuneen sukupolvenvaihdoksen avaintekijöitä ovat pitkä suunnittelu ja oikea hinnoittelu. Käytettävät keinot ovat yleensä erilaisia riippuen siitä, löytyykö jatka- ja lähipiiristä vai sen ulkopuolelta. Omistajanvaihdoksessa voidaan käyttää erilai-

sia tuloverotuksen sekä perintö- ja lahjaverotuksen huojennuksia, jos luopuja ja jatkaja ovat samasta perheestä tai muutoin sukua keskenään. Ulkopuolisen jatkajan kanssa korostuvat enemmän tavallisen yrityskaupan piirteet ja hinnoittelu rakentuu käyvän hintatason mukaan. Kohdeyrityksen arvo ja varallisuus täytyy aina analysoida huolellisesti. Tavallista on kuitenkin, että vanhemmat eivät välttämättä halua täyttää korvausta lapsiltaan vaihdoksessa. (Immonen & Lindgren 2017, 19)

Yrityksen toiminta voidaan siirtää jatkajalle joko kaupan, lahjan tai lahjaluonteisen kaupan muodossa. Yrittäjän kuoleman jälkeen vaihdos voi tapahtua perintönä tai testamentilla. Veroseuraamukset riippuvat pitkälti vaihtotavasta ja tehdyistä järjestelyistä ja voivat kohdistua luopujaan, jatkajaan tai yritykseen tai kaikkiin näistä. (Tomperi 2019, 158)

2.2 Osakeyhtiön arvonmääritys

Yrityskaupassa yrityksen tarkkaan arvonmääritykseen tarvitaan paljon tietoa esimerkiksi toimintatavoista, liikeideasta, kilpailijoista ja toimialasta. Koneet ja kalusto voi olla helppo määrittää oikeaan arvoon, mutta se on vasta pieni osa varsinaista prosessia. Etenkin kun yrityksen jatkaja tulee perheen ja suvun ulkopuolelta, voi osapuolten näkemys yrityksen arvosta olla hyvinkin kaukana toisistaan ja lopullinen hinta saadaan vasta pitkien neuvotteluiden jälkeen. Yrityksen tilinpäätöstietoja tutkimalla voi selvittää melko hyvin yrityksen arvon tuloslaskelmien ja taseen perusteella. Yrityksen arvoa voidaan tarkastella yrityksen tulosten perusteella, jolloin saadaan laskettua yhtiön tuottoarvo. Substanssiarvolla sen sijaan lasketaan yrityksen omaisuusvarallisuutta taseen kautta. Tuottoarvon ja substanssiarvon avulla päästään laskemaan yrityksen käypä arvo. (Rantanen 2012, 77; Verohallinto 2019 a)

2.2.1 Tuottoarvo

Yhtiön tuottoarvo määritetään vähintään kolmen edellisen tilikauden nettotuloksen perusteella. Tulokset oikaistaan poistamalla niistä satunnaiset erät ja tilinpäätössiirrot. Satunnaiserillä tarkoitetaan esimerkiksi annettuja ja saatuja konserniavustuksia, käyttöomaisuuden luovutusvoittoja ja -tappioita sekä lahjoituksia.

Tuloksesta voidaan vähentää myös yrittäjän laskennalliset palkkakustannukset, mikäli hänelle ei ole maksettu palkkaa tai sen määrä on ollut liian vähäinen. Oikaistuista tuloksista lasketaan keskiarvo, joka normaalisti päämitetään 15 %:lla, kun kyseessä on osakeyhtiö. Jos yrityksen tulosten keskiarvo on negatiivinen, on tuottoarvo nolla. (Tomperi 2019, 164; Verohallinto 2019 a)

Taulukko 1. Esimerkki tuottoarvon laskemisesta

Tuottoarvon laskenta	
Ensimmäisen vuoden tulos	45 000
Toisen vuoden tulos	35 000
Kolmannen vuoden tulos	55 000
Tulosten keskiarvo	$(45\,000+35\,000+55\,000)/3=45\,000$
Tuottoarvo 15 % korolla	$45\,000/0,15=300\,000$

2.2.2 Substanssiarvo

Substanssiarvolla lasketaan yrityksen varallisuutta ja se on yksinkertaistettuna yrityksen varojen ja velkojen erotus. Käytännössä laskemiseen käytetään viimeisimmän tilinpäätöksen tasetta, johon tehdään tarvittavat oikaisut oikean arvon määrittämiseksi. Yhtiön varoihin ja velkoihin otetaan huomioon kaikkiin tulonlähteisiin kuuluvat varat ja velat. Kunkin varallisuuserän käypä arvo määritetään tasearvoon, mikäli muuta tietoa ei ole saatavilla. Jos velat ylittävät yrityksen varat, on substanssiarvo nolla ja velkojen varat ylittävä määrä otetaan huomioon käypää arvoa pienentävänä tekijänä. (Verohallinto 2019 a) Taulukossa 2 on eritelty kunkin tase-erän arvostamisperiaatteet.

Taulukko 2. Tase-erien arvostusperiaatteet substanssiarvon laskennassa (Verohallinto 2019 a)

Tase-erien arvostus	
Aineettomat hyödykkeet	Perustamis- ja järjestelymenoilla ei katsota olevan varallisuusarvoa.
Kiinteistöt	Maa- ja vesialueet arvostetaan käypään arvoon tai vähintään tasearvoon

Koneet ja kalusto	Tasearvoon ellei ole erityistä syytä poiketa tästä
Muut aineelliset hyödykkeet, ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Tasearvoon
Sijoitukset	Lähtökohtaisesti tasearvoon
Vaihto-omaisuus	Tasearvoon
Saamiset	Tasearvoon
Rahoitusarvopaperit	Käypään arvoon
Rahat ja pankkisaamiset	Tasearvoon
Pakolliset varaukset	Vähennetään varoista
Laskennallinen/piilevä verovelka	Ei pidetä velkana, joten ei voida vähentää ilman erillistä selvitystä
Vieras pääoma	Tasearvoon

2.2.3 Käypä arvo

Osakeyhtiössä osakkeen käypä arvo määritetään ensisijaisesti kauppahintatietojen perusteella. Toteutuneiden kauppahintojen käyttö edellyttää, että kaupat on tehty riippumattomien osapuolten välillä vapaassa markkinatilanteessa. Arvonmuutokset luovutuksen ja arvostamishetken välillä tulee ottaa huomioon, koska arvo on voinut muuttua yleisen hintatason tai omaisuuden muutosten vuoksi. Kauppatie-doissa tulee ottaa huomioon mahdolliset vääristymät. Joistain osakkeista on esimerkiksi saatettu maksaa ylihintaa määräysvallan saavuttamiseksi. (Tomperi 2019, 164)

Jos vertailutietoja ei ole, yrityksen käypä arvo määritetään tuottoarvon ja substanssiarvon perusteella. Kun yhtiön tuottoarvo on substanssiarvoa suurempi, lasketaan käyväksi arvoksi näiden keskiarvo. Jos tuottoarvo on pienempi kuin substanssiarvo, on käypä arvo sama kuin substanssiarvo. Osakkeen arvo saadaan jakamalla tulos osakkeiden lukumäärällä. (Tomperi 2019, 164; Verohallinto 2019 a)

2.3 Toteutustavat

Sukupolvenvaihdoksen voi tehdä erilaisin toteutustavoin ja käytettävä tapa riippuu halutusta lopputuloksesta. Päävaihtoehdot omistajanvaihdokselle ovat

- kauppa käypään hintaan
- lahjaluonteinen kauppa, jossa kauppahinta on vähintään 75 prosenttia käyvästä hinnasta
- lahjaluonteinen kauppa, jossa kauppahinta on yli 50 mutta alle 75 prosenttia käyvästä hinnasta
- lahjaluonteinen kauppa, jossa kauppahinta maksetaan, mutta sen määrä on alle 50 prosenttia käyvästä hinnasta
- kokonaan vastikkeeton luovutus eli täyslahja. (Immonen & Lindgren 2017, 19)

2.3.1 Osakekauppa

Osakekaupassa omistaja myy omistamiaan yhtiön osakkeita jatkajalle. Osakkeenomistaja voi osakeyhtiössä luovuttaa osakkeensa ostajalle haluamallaan kauppahinnalla, eikä luovutukseen tarvitse erikseen muiden osakkeenomistajien lupaa. Tätä kutsutaan osakkeiden vaihdannan vapaudeksi. Yhtiöjärjestyksellä tai osakassopimuksella luovutusoikeutta voidaan kuitenkin rajoittaa. (Immonen & Lindgren 2017, 38) Osakekaupassa omistajan luovutusvoitto on pääomatuloa ja verotetaan sen mukaisesti. Tiettyjen huojennuskriteerien täytyessä luovutusvoitto on verovapaa. Osakkeet ovat arvopapereita, joten ostajan on maksettava niistä varainsiirtovero. Varainsiirtovero on 1,6 % ja 2 %, jos kyseessä on kiinteistöyhtiö. (Lakari 2014, 10; Verohallinto 2019 a)

2.3.2 Substanssikauppa

Ostaja voi myös olla kiinnostunut ostamaan yrityksestä pelkästään tietyn liiketoiminnan osa-alueen koko yrityksen sijasta. Tällöin voidaan suorittaa liiketoimintaa eli substanssikauppa. Kysymyksessä on silloin yrityksen omaisuuden myynti, jolloin myyntitulot ja veroseuraamukset kuuluvat myyjäyritykselle eikä sen omistajille. Liiketoimintakaupassa siirtyy yleensä kalustoa, vaihto-omaisuutta ja sopimuksia. Toimintaan liittyvien mahdollisten velkojen velkavastuun siirto edellyttää velkojan hyväksynnän. Myyjä voi vähentää kauppahinnasta luovutettujen taseerien poistamattomat menojäännökset, jonka jälkeen loppuosa katsotaan voitoksi, joka on veronalaista tuloa. Ostajan näkökulmasta konkreettisten taseerien arvon

ylittävä osa on suoritus liikearvosta eli niin sanotusta goodwill-arvosta. Tällä tarkoitetaan laskettua arvoa sille, että myyjä on toiminta-aikanaan vakiinnuttanut toiminnan ja tehnyt liikepaikan ja tuotteet asiakkaille tutuiksi ja houkutteleviksi. Goodwill-arvon poistoaika ostajan kirjanpidossa on tyypillisesti 5 - 10 vuotta. (Lakari 2014, 11)

2.3.3 Lahjaluonteinen kauppa

Kauppaa saatetaan pitää lahjaluonteisena, jos myyjä antaa alennusta kauppahinnasta. Verottajan mukaan kauppa on lahjaluonteinen, mikäli maksettu kauppahinta on enintään 75 % käyvästä arvosta. Kauppa jaetaan vastikkeelliseen ja vastikkeetomaan osaan. Lahjan arvo on omaisuuden käyvän arvon ja maksetun kauppahinnan välinen erotus ja ostaja saattaa joutua maksamaan siitä lahjaveroa. (Lakari 2014, 13) Lahjaveroon tehtävä huojennus vaikuttaa veroseuraamuksiin. Täyden huojennuksen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja maksaa vastiketta yli 50 % käyvästä arvosta. Jos vastikkeen määrä on enintään 50 % käyvästä arvosta, voidaan veroa huojentaa vain osittain. (Tomperi 2019, 168)

2.3.4 Lahja

Luopuja voi antaa yrityksensä jatkajalle myös kokonaan lahjan muodossa. Jos yritys annetaan lahjaksi, luovuttaja välttää veroseuraamukset. Veroseuraamukset kohdistuvat saajaan lahjaveron muodossa. Lahjaveron määrään vaikuttaa luopujan ja jatkajan sukulaissuhde ja sen taso. Lähisukulaiset ovat lahjaverotuksessa alemmassa veroluokassa. Lahjavero on kuitenkin suuruudeltaan 0-33 % riippuen lahjan arvosta, osapuolten suhteesta ja käytettävistä huojennuksista. (Lakari 2014, 12; Verohallinto 2019 a)

Lahjasta on tehtävä lahjakirja. Se on muutoin vapaamuotoinen, mutta siinä on aina yksilöitävä vähintään lahjan antaja, saaja, lahjoituksen kohde sekä omistusoikeuden siirtyminen ja sen ajankohta. Lahjanantajalla on myös mahdollisuus pidättää itselleen kohteen hallintaoikeus. Tämä antaa oikeuden kohteen hallintaan ja esimerkiksi sen tuottoon, mikä vaikuttaa olennaisesti myös verotukseen alentaessaan lahjan arvoa. Lahjakirjaan lisätään usein maininta, ettei lahja ole ennakkope-

rintöä. Lisäksi siihen voidaan kirjoittaa ehtoja ja sääntöjä, kuten että lahjan saajan aviopuolisolla ei ole avio-oikeutta lahjoitettuun omaisuuteen tai sen tuottoon. (Immonen & Lindgren 2017, 106; Verohallinto 2019 a)

2.3.5 Ennakkoperintö ja suosiolahja

Omistajanvaihdoksessa ennakkoperintö on aina lahja, jonka perittävä antaa eläessään perilliselleen. Lahjansaajan pitää olla oikeutettu perintöön antajan kuollessa, vaikkei olisikaan lähin perillinen. Ennakkoperintö on joko kokonaan tai osittain vastikkeeton. Rintaperillisen saama lahja katsotaan oletuksena ennakkoperinnöksi, jollei lahjanantaja ole muuta määrännyt, koska ajatellaan, ettei perittävä halua suosia yhtä rintaperillistään toisen kustannuksella. Muiden kuin rintaperillisten osalta oletama taas on päinvastainen. Lahjaa ei oleteta ennakkoperinnöksi, ellei antajan voida näyttää muuta määränneen tai olosuhteista ei pystytä päättelemään lahjaa ennakkoperinnöksi tarkoitetuksi. Ennakkoperintö vähennetään perittävän perinnönjaossa ja se arvioidaan luovutusarvoon. Perillinen ei joudu palauttamaan erotusta, vaikka ennakkoon saatu omaisuus ylittäisi hänen varsinaisessa perinnönjaossaan saaman osuuden. Ennakkoperinnöstä tulee tehdä myös lahjakirja, jota voidaan vielä muuttaa testamentilla. (Lakari & Engblom 2012, 17)

Suosiolahjaksi voidaan nimittää lahjaa, joka ei perittävän mukaan ole ennakkoperintöä, mutta voidaan tulkinta ennakkoperinnön kaltaiseksi. Esimerkiksi perittävän antaessa yhdelle lapsistaan huomattavan omaisuuden, kuten yrityksen tai sen osan, voidaan perittävän katsoa suosineen lasta toisten kustannuksella. Mitä lähempänä antajan kuolemaa lahja annetaan, sitä suurempi todennäköisyys on, että se tulkitaan suosiolahjaksi. Ennakkoperinnön tavoin suosiolahja arvostetaan lahjoitushetken arvoon, ellei ole erityistä syytä poiketa tästä. Suosiolahja voi olla täysi lahja tai lahjaluonteinen kauppa. Suosiolahjan arvo voidaan laskennallisesti lisätä jäämistöön ennen perinnönjakoa. Lahjaluonteisen kaupassa suosiolahjan arvo määrittyy myydyn omaisuuden käyvästä arvosta ja maksetun vastikkeen välisestä erotuksesta. (Lakari & Engblom 2012, 18)

2.4 Muita omistuksen siirtymisen vaihtoehtoja

Sukupolvenvaihdos voi toteutua myös omistajan elinajan jälkeen, etenkin jos kuolemantapaus on tullut yllättäen, eikä vaihdosta ole ehditty syystä tai toisesta aiemmin toteuttaa. Yrityksen sukupolvenvaihdosta ei pitäisi rakentaa omistajan kuoleman varaan, koska perillisten jännitteet saattavat vaikeuttaa yrityksen omistusratkaisuja, mikä voi vaarantaa yhtiön toiminnan. Omaisuudesta voi määrätä jo elinaikana eri tavoin myös kuoleman varalta. (Immonen & Lindgren 2017, 110)

2.4.1 Perintö

Perimysjärjestys on lakisääteinen ja jaettu kolmeen parenteeliin. Ensimmäiseen parenteeliin kuuluvat rintaperilliset eli lapset ja heidän jälkeen lastenlapset ja heidän jälkeläisensä. Jos rintaperillisiä ei ole ja perittävä ei ole kuollessaan naimisissa, siirtyy perintö toiselle parenteelille. Siihen kuuluvat vanhemmat ja heidän jälkeensä sisarukset ja heidän jälkeläisensä. Jos toisestakaan parenteelista ei löydy eläviä periviä, menee perintö kolmanteen parenteeliin, jossa on vanhempien vanhemmat ja heidän jälkeensä heidän lapsensa. Jos esimerkiksi isänisä on kuollut, menee hänen osuutensa lapsilleen. Mikäli mistään kolmesta parenteelista ei löydy perillisiä, menee perintö valtiolle. (Immonen & Lindgren 2017, 112)

Jos perittävällä ei ole rintaperillisiä, mutta hän on kuollessaan naimisissa, menee jäämistö leskelle avioehdosta riippumatta. Rintaperilliset ohittavat lesken perinnönjaossa, mutta leskellä on silloinkin oikeus hallita jäämistöä jakamattomana, jolloin jako tehdään vasta lesken kuoltua. Rintaperilliset voivat kuitenkin vaatia pesänjakoa heti, jolloin sovitaan jo etukäteen omaisuuden jaosta, vaikka hallinta jäisikin leskelle. Lesken hallintaan on jätettävä aviopuolisoiden yhteinen koti ja sen tavanomainen irtaimisto. Lesken perimyoikeus koskee avioliiton lisäksi myös rekisteröityjä parisuhteita. (Lakari & Engblom 2012, 30)

Perittävä voi myös luopua perinnöstään joko jo perittävän elinaikana tai sen jälkeen. Tällä tavoin voidaan jaossa ylittää yksi sukupolvi perhevarallisuuden siirtämisessä ja saavuttaa veroetua, kun yksi perinnönsaanto jää pois verotuksen piiristä. Luopuminen on tehtävä kirjallisesti ja ilmoitettava perittäväälle tai hänen kuol-

tuaan perunkirjaan ennen kuin perintöä on jaettu. (Immonen & Lindgren 2017, 116)

2.4.2 Testamentti

Testamentin tekemiseen voi olla monta syytä. Sitä kannattaa harkita, kun halutaan

- ”turvata aviopuolison asema kuolemantapauksessa
- turvata avopuolison asumisoikeus yhteisesti omistetussa asunnossa
- turvata lasten asema kuolemantapauksessa
- määrätä alaikäisten lasten saamalle omaisuudelle hoitaja
- ohjata uusperheessä omaisuutta myös aviopuolison lapsille
- poiketa lakimääräisestä perimysjärjestyksestä
- muuttaa aiemmin tehtyä testamenttia
- siirtää tiettyä varallisuutta nimetylle saajalle.” (Lakari & Engblom 2012,31)

Testamentin tulee olla kirjallinen, tekijän allekirjoittama ja kahden sekä tekijään, että saajiin riippumattoman oikeustoimikelpoisen henkilön todistama. Pääsääntöisesti tekijän tulee olla täysi-ikäinen. Rintaperillisillä on aina oikeus lakiosaiseen perintöön, eikä sitä voi testamentilla ohittaa. Lakiosa oikeuttaa vähintään puoleen omaisuudesta, joten testamentilla voidaan maksimissaan jakaa tällöin myös vain puolet, elleivät rintaperilliset luovu osastaan. (Lakari & Engblom 2012, 31)

Testamenttityyppejä on erilaisia. Testamenttia, joka antaa saajalleen perillistä vastaavan aseman ja kattaa koko omaisuuden tai osuuden siitä, kutsutaan yleistestamentiksi eli yleisjälkisäädökseksi. Testamentin koskiessa tiettyä omaisuutta tai varallisuuserää puhutaan erityisjälkisäädöksestä. Omistusoikeustestamentti antaa saajalleen omaisuuteen täyden määräämisvallan ja siitä voi seurata perintöverovelvollisuus. Käyttö- ja tuotto-oikeustestamentti antaa saajalle oikeuden omaisuuden käyttöön ja tuottoon, eikä siitä määrätä perintöveroa. (Lakari & Engblom 2012, 32; Immonen & Lindgren 2017, 120)

2.4.3 Avio-oikeus ja avioehto

Aviopuolisoiden omaisuussuhteiden pääperiaate on, että puoliset omistavat itse oman omaisuutensa eli avioliiton solmiminen ei automaattisesti yhdistä puolisoitten omaisuutta. Omaisuus kuuluu sille aviopuolisolle, jonka nimiin se on hankittu. Jos esimerkiksi kauppakirjalla ei voida näyttää, kummalle omaisuus kuuluu, katsotaan sen olevan yhteistä. Kun kummatkin osallistuvat omaisuuserän maksumiin, on aviopuolisoiden edun mukaista kirjata se molempien nimiin. (Lakari & Ekblom 2012, 19)

Vaikka omaisuus ei olekaan yhteistä, avioliiton solmiminen antaa avio-oikeuden pääosin kaikkeen puolison omaisuuteen. Avio-oikeus toteutetaan varsinaisesti vasta avioliiton päättyessä toteutettavassa osituksessa. Avioliiton päättyessä eroon tai kuolemaan enemmän omistavan puolison on maksettava toiselle tasinkoa, jotta omaisuus saadaan jaettua puoliksi. Jos leskeksi jäänyt omistaa kuollutta puolisoaan enemmän, voi hän kieltäytyä tasingon maksusta tämän kuolinpesälle. (Lakari & Ekblom 2012, 20)

Avioehtosopimuksella voi muuttaa avio-oikeutta. Sopimus vaatii aina molempien suostumuksen. Sopimuksella puoliset voivat määrätä, ettei kummallakaan ole oikeutta toisen omaisuuteen tai osaan siitä tai sulkea oikeus vain toiselta. Esimerkiksi yritysvarallisuus olisi hyvä sulkea avio-oikeuden ulkopuolelle avioehtoa tehtäessä, jolloin se jätetään osituslaskelmassa huomiotta. Osituksessa aviopuoliso voi vaatia yritysvarallisuutta arvostettavan käypään arvoon. Avioehtosopimus voidaan tehdä milloin tahansa avioliiton aikana ja se astuu voimaan, kun maistraatti on vastaanottanut sen. (Lakari & Ekblom 2012, 20–21)

3 VEROSEURAAMUKSET TOTEUTUSTAVOITTAIN

Tässä luvussa käydään läpi eri toteutustapojen verokohtelua ja sen perusteita. Verotus voi kohdistua yhtiöön, luopujaa tai jatkajaan tai kaikkiin näistä toteutustavasta riippuen. Luvussa kerrotaan myös erilaisista käytössä olevista verotuksen huojennustavoista ja niiden vaatimuksista.

3.1 Osakekaupan verotus

Osakekaupassa kauppa käydään yhtiön osakkeilla omistajien välillä, joten yhtiölle ei tästä koidu veroseuraamuksia, vaan verotus kohdistuu omistajiin. Osakekauppa on varainsiirtoveronalainen luovutus eli ostajan on maksettava kauppahinnasta varainsiirtovero. Varainsiirtovero on normaalisti 1,6 %, mutta asunto-osake- ja kiinteistöyhtiöiden osakkeissa 2 %. Luonnollisen henkilön myydessä yhtiön osakkeita häneen sovelletaan yleensä tuloverolain mukaista luovutusvoittoverotusta koskevia säännöksiä. Luovutusvoitto katsotaan pääomatuloksi, jonka verokanta on 30 000 euroon asti 30 % ja tämän ylittävältä osalta 34 %. Veronalainen luovutusvoitto lasketaan vähentämällä luovutushinnasta hankintamenot. Hankintamenoihin kuuluvat myös osakkeiden varsinaisen hankinta-arvon lisäksi niistä maksetut varainsiirtoverot, välitys- ja merkintäpalkkiot ja mahdolliset asiantuntijapalkkiot. Jos osakkeet on saatu vastikkeettomasti, käytetään hankintamenoa perintö- ja lahjaverotuksessa vahvistettua määrää. (Juusela & Tuominen 2014, 26; Verohallinto 2019 b)

Todellisten hankintamenojen sijasta voidaan käyttää myös hankintameno-olettamaa. Hankintameno-olettamana luovutuksesta vähennetään aina 20 % luovutushinnasta, jos luovuttaja on omistanut osakkeet alle 10 vuotta. Jos omistus on kestänyt 10 vuotta tai enemmän, käytetään olettamana 40 % luovutushinnasta. Hankintamenoa käytettäessä ei voida vähentää voiton hankkimisesta aiheutuneita sivukuluja. Hankintameno-olettama tulee aina laskea todellisten kulujen rinnalle ja käyttää verotuksessa näistä korkeampaa arvoa, jolloin verotettava luovutusvoitto on mahdollisimman pieni. Luovutusvoitto katsotaan sen vuoden tuloksi, jolloin luovutus on tapahtunut. Jos luovutus on tappiollinen, voidaan tappiot vähentää

muista omaisuuden luovutusvoitoista verovuonna ja viitenä seuraavana vuotena. (Juusela & Tuominen 2014, 27; Verohallinto 2019 b)

3.2 Substanssikaupan verotus

Substanssikaupassa yritys myy liiketoimintansa tai sen osan toiselle yhtiölle. Tällöin myyntivoitto ja veroseuraamukset kuuluvat myös yhtiöille, eikä omistajille, kuten osakekaupassa. Kauppahinta jaetaan tase-erille ja ylimenevä osuus katsotaan liikearvoksi. Omaisuuserien luovutushinnoista voidaan vähentää niistä poistamattomat hankintamenot. Kaupakirjassa tulee selkeästi eritellä arvonjakautuminen tase-erittäin, jolloin myyjä pystyy selkeästi tekemään kaupasta tarvittavat vähennykset ja ostaja saa kirjattua kaupan oikein kirjanpitoonsa. Liiketoimintakaupassa myyjää verotetaan 20 % yhtiöverokannan mukaisesti ja voitoista voidaan vähentää samaan tulonlähteeseen kuuluvat tappiot. (Juusela & Tuominen 2014, 38)

Liiketoimintakaupassa on tärkeää tehdä selvitys, mitä tuotteita ja palveluita jatkaja tulee käyttämään arvolisälisäveron vähennykseen oikeuttavaan tarkoitukseen, jolloin tätä osaa kaupasta ei pidetä arvolisäverotuksen alaisena myyntinä. Luovutuksen verottomuus tarkoittaa, ettei jatkaja ole velvollinen suorittamaan kaupasta arvolisäveroa eikä sillä ole myöskään vähennysoikeutta. Luovuttajan arvolisäverotuksen oikeudet ja velvollisuudet kuitenkin siirtyvät jatkajalle. (Immonen & Lindgren 2017, 90)

Ostajan tuloverotuksessa liiketoimintakauppa on normaali veronalainen tapahtuma. Liiketoimintaan kuuluvien omaisuuserien hankintamenoksi tulee niiden hankintahinta. Liikearvon osuus vähennetään kaupantekovuonna, mutta jos sen vaikutus on pidempi kuin kolme vuotta, tehdään vähennys tasapoistoin enintään kymmenessä vuodessa. Sukupolvenvaihdostilanteissa liikearvon vaikutusaika on tyypillisesti yli kolme vuotta, joten sitä ei voida poistaa kokonaan kaupantekovuonna. Ostaja on substanssikaupassa velvollinen maksamaan varainsiirtoveron, mikäli kauppaan sisältyy esimerkiksi osakkeita tai kiinteistöjä. Varainsiirtovero on 4 % kiinteistöistä ja rakennuksista, 2 % asunto-osake- ja kiinteistöyhtiöiden osakkeista

ja 1,6 % muista osakkeista. (Immonen & Lindgren 2017, 91; Juusela & Tuominen 2014, 38)

3.3 Tuloverotuksen huojentaminen

Perheen sisällä toteutettavasta sukupolvenvaihdoksessa myyjä voi saada luovutusvoitostaan täyden verovapauden säädettyjen ehtojen täytyessä. Jatkajan on oltava luovuttajan lapsi tai lapsen rintaperillinen, sisko, veli, sisar- tai velipuoli. Myyjän on myös täytynyt omistaa osakkeet yli kymmenen vuotta. Omistusajaksi katsotaan myös sellaisen henkilön omistusaika, jolta myyjä on saanut osakkeet vastikkeettomasti. Lisäksi kaupan osakkeiden on oltava vähintään kymmenen prosenttia yhtiöstä. Kun kaikki kolme edellä mainittua ehtoa täyttyy, on luovutus verovapaa. (Lakari & Engblom 2012, 87; Verohallinto 2020)

Huojennus menetetään, mikäli jatkaja luopuu osakkeista alle viiden vuoden sisällä. Sanktio kohdistuu tällöin uuteen luovuttajaan eli ensiluovuttaja saa tällöin pitää verovapaan luovutusvoittonsa. Jatkoluovutuksen saatua voittoa laskettaessa hankimenosta vähennetään vielä aiemman luopujan veronalaisen luovutusvoiton määrä, josta hän sai verovapauden. Näin jatkoluovutuksessa luopuja joutuu maksamaan myös aiemman luopujan veron luovutusvoitosta. (Juusela & Tuominen 2014, 92)

3.4 Lahjaverotus

Lahjaveroseuraamus kuuluu lahjanantotilanteessa yksinomaan lahjansaajalle. Lahjaveroa on maksettava, mikäli samalta antajalta saadut lahjat ovat kolmen vuoden aikana arvoltaan 5000 euroa tai enemmän ja lahjoittaja tai lahjansaaja asuu luovutushetkellä Suomessa tai lahjoitettava omaisuus, kuten kiinteistö on Suomessa. Lahjaverotus koskee pääsääntöisesti kaikkea omaisuutta ja rahasiirtoja, mutta tavallinen koti-irtaimisto voi olla veroton. Sellaiseksi luokitellaan esimerkiksi huonekalut, kodinkoneet, vaatteet ja taloustavarat. Mikäli yksittäisen koti-irtaimistolahjan arvo on 4000 euroa tai enemmän, se otetaan kuitenkin huomioon laskettaessa yhteen kolmen vuoden aikana saatuja lahjoja. Lahjaveroa ei myöskään tarvitse maksaa toisen puolesta maksetuista elämisen kuluista, kuten

esimerkiksi koulutusmaksuista, vuokrasta ja ruokamenoista. (Lakari & Engblom 2012, 46; Verohallinto 2019 a)

Lahjavero määrittyy omaisuuden luovutushetken käyvän arvon mukaan. Lahjaveroluokkia on kaksi ja ne verotetaan eri asteikoilla. Ensimmäiseen veroluokkaan kuuluvat

- ”aviopuoliso tai rekisteröidyn parisuhteen osapuoli
- avopuoliso, jos hänellä on (tai on ollut) yhteinen lapsi lahjanantajan kanssa tai hän on aikaisemmin ollut avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa lahjanantajan kanssa
- perillinen suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa (lapsi, lapsenlapsi, vanhempi, isovanhempi jne.) – adoptiolapset ja -vanhemmat ovat samassa asemassa kuin biologiset sukulaiset
- aviopuolison tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolen perillinen suoraan alenevassa polvessa (lapsi, lapsenlapsi jne.)
- kuolleen tai entisen aviopuolison lapsi
- entisen aviopuolison lapsi ja lahjanantaja ja lahjanantaja tai lapsen vanhempi olisi solminut uuden avioliiton.” (Verohallinto 2019 a)

Toiseen veroluokkaan kuuluvat muut, kuin ensimmäiseen veroluokkaan kuuluvat sukulaiset ja suvun ja perheen ulkopuoliset henkilöt. Veroasteikko on ensimmäisessä veroluokassa 0-17 % ja toisessa luokassa 0-33 %. Taulukot 3 ja 4 näyttävät veronmäärityksen portaat. (Lakari & Ekblom 2012, 46;)

Taulukko 3. Lahjaveron ensimmäinen veroluokka (Verohallinto 2019 a)

Lahjan arvo euroina	Vero alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevästä osasta
5 000–25 000	100	8 %
25 000–55 000	1 700	10 %
55 000–200 000	4 700	12 %
200 000–1 000 000	22 100	15 %
1 000 000-	142 100	17 %

Taulukko 4. Lahjaveron toinen veroluokka (Verohallinto 2019 a)

Lahjan arvo euroina	Vero alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevästä osasta
5 000–25 000	100	19 %
25 000–55 000	3 900	25 %
55 000–200 000	11 400	29 %
200 000–1 000 000	53 450	31 %
1 000 000-	301 450	33 %

3.5 Perintöverotus

Perintönä ja testamentilla saatu omaisuus käsitellään verotuksellisesti samalla tavalla perintö- ja lahjaverolaissa. Verovelvollisuus alkaa, kun omaisuus siirtyy perittävältä saajalle perinnönjättäjän kuollessa ja omaisuus arvostetaan sen hetkiseen käypään arvoon. Perinnönsaajat jaetaan ensimmäiseen ja toiseen veroluokkaan samoin perustein kuin lahjaverotuksessa. Alle 20 000 euron suuruinen perintöosuus on verotonta kaikille saajille. Lisäksi perijän alle 18-vuotias lapsi on oikeutettu 40 000 euron alaikäisyysvähennykseen ja puoliso 70 000 euron puoliso vähennykseen. Näin puoliso saa alle 90 000 euron, ja alaikäinen lapsi alle 60 000 euron, suuruisen perinnön verovapaasti. Taulukoista 5 ja 6 näkyy perintöveroseuraamus veroluokittain. (Lakari & Engblom 2012, 51; Verohallinto 2019 a)

Taulukko 5. Perintöveron ensimmäinen veroluokka (Verohallinto 2019 a)

Perinnön arvo euroina	Vero alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000–40 000	100	7 %
40 000–60 000	1 500	10 %
60 000–200 000	3 500	13 %
200 000–1 000 000	21 700	16 %
1 000 000-	149 700	19 %

Taulukko 6. Perintöveron toinen veroluokka (Verohallinto 2019 a)

Perinnön arvo euroina	Vero alarajan kohdalla euroina	Veroprosentti ylimenevästä osasta
20 000–40 000	100	19 %
40 000–60 000	3 900	25 %
60 000–200 000	8 900	29 %
200 000–1 000 000	49 500	31 %
1 000 000-	297 500	33 %

3.6 Lahjaluonteisen kaupan verotus

Kauppa on lahjaluonteinen, mikäli maksettu kauppahinta on enintään 75 % käyvästä arvosta. Verotuksellisesti kauppa jaetaan vastikkeelliseen ja vastikkeettomaan osaan. Vastikkeellisesta osasta saa vähentää siihen kohdistuneet hankintamenot ja käyttää hankintameno-olettamaa, mikäli se on edullisempi vaihtoehto. Vastikkeellisesta osasta luopuja joutuu maksamaan tuloveroa normaalin osakekaupan tapaan ja samoin tuloa voidaan huoventaa sitä koskevien vaatimusten täytyessä. (Immonen & Lindgren 2017, 218)

Lahjan arvo on omaisuuden käyvän arvon ja maksetun kauppahinnan välinen erotus, josta ostaja saattaa joutua maksamaan lahjaveron. Lahjaveroon tehtävä huojennus vaikuttaa veroseuraamuksiin. Täyden huojennuksen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja maksaa vastiketta yli 50 % käyvästä arvosta. Jos vastikkeen määrä on enintään 50 % käyvästä arvosta, voidaan veroa huoventaa vain osittain. Ostajalle tulee maksettavaksi varainsiirtovero 1,6 % kauppahinnan osalta. (Verohallinto 2020)

3.7 Perintö- ja lahjaverotuksen huojentaminen

Perintönä tai lahjana saadusta omaisuudesta määrättävä vero voidaan huoventaa osittain tai kokonaan kaikkien seuraavien edellytysten täytyessä. Saadun omaisuuden on oltava maatila, yritys tai osa niistä ja saaja jatkaa luovutetun omaisuu-

den mukaista toimintaa. Omaisuudesta menevän lahja- tai perintöveron on oltava vähintään 850 euroa ja verovelvollisen on esitettävä pyyntö huojentamisesta ennen verotuksen toimittamista. Täyden verovapauden voi saada vain luovutuksen ollessa osittain vastikkeellinen ja vastikkeen tulee vastata yli 50 % käyvästä arvosta. Jos vastike on 50 % tai vähemmän, voidaan huojenus tehdä vain osittain. Osittaista huojenusta sovelletaan lähinnä tilanteisiin, joissa omaisuus lahjoitetaan kokonaan vastikkeetta tai se siirtyy perintönä. (Juusela & Tuominen 2014, 127–128)

Osakeyhtiöstä lahjoitettu tai peritty omistusosuus on oltava vähintään 10 % huojenuksen saamiseksi. Osuus on tultava samalta antajalta eli edellytys ei täyty mikäli kaksi luovuttajaa antaa molemmat 5 % osuuden. Huojenuksen laskemiseksi luovutuksella saaduille osakkeille määritetään käyvän arvon lisäksi sukupolvenvaihdosarvo. Sukupolvenvaihdosarvo lasketaan niin, että yritysvarallisuus arvostetaan määrään, joka vastaa 40 % Arvostamislain 4 ja 5 § lasketusta määrästä ja spv-arvona voidaan pitää 40 % osakkeen vertailuarvosta. Huojenettavan veron määrä on käyvästä arvosta ja spv-arvosta lasketun veron erotus tai käyvästä arvosta lasketun veron ja 850 euron erotus. Maksettavan veron suuruus on siis spv-arvosta laskettu vero tai aina vähintään 850 euroa. (Juusela & Tuominen 2014, 129, Verohallinto 2020)

Huojenus menetetään, mikäli verovelvollinen luovuttaa yli puolet osakkeista ennen kuin viisi vuotta on kulunut lahjaveron toimittamispäivästä. Huojenuksen menetys käsitellään niin, että huojenettu määrä pannaan maksuun 20 prosentilla korotettuna. Mikäli yritystoiminta loppuukin konkurssiin, pakkohuutokauppaan, pakkolunastukseen tai kannattamattomuuteen tai yrittäjän sairauden tai kuoleman vuoksi tai muun näihin rinnastettavan ennakoimattoman syyn vuoksi, huojenusta ei menetä. (Verohallinto 2020)

3.8 Hallinta- ja tuotto-oikeus

Lahjaa ja perintöä luovutettaessa voidaan luovutettavaan omaisuuden hallinta- ja tuotto-oikeutta pidättää tai antaa oikeus toiselle henkilölle. Oikeuksien pidättämisellä on vaikutusta perintö- ja lahjaverotuksessa, koska saajalla ei ole täysiä oike-

uksia saatuun omaisuuteen. Oikeudet voidaan pidättää haltijan eliniäksi tai määräajaksi. Lahja- ja perintöveroa laskettaessa oikeuden pidättämisen vaikutus vähennetään käyvästä arvosta. Oikeudesta itsestään ei koidu veroseuraamuksia. (Juusela & Tuominen 2014, 128; Verohallinto 2019 a)

Hallinta- ja käyttöoikeudet antavat haltijalleen oikeuden hallitaan tai säädettyyn käyttöön. Omaisuuden käyvästä arvosta vähennetään tällöin hallintaoikeusvähennys, mikä pienentää verottavaa arvoa. Vähennyksen laskemista varten on laadittu omaisuuden tuottokerroimet niin, että vapaa-ajan asunnosta se on 3 % ja 5 %, kun kyse on muusta omaisuudesta. Kun oikeus pidätetään eliniäksi, käytetään lisäksi oikeuden saajan iän mukaista ikäkerrointa. Hallintaoikeusvähennyksen suuruus lasketaan kertomalla oikeuden saajan ikäkerroin tuottokerroimella ja tämä kerrotaan omaisuuden käyväällä arvolla. Taulukko 7 näyttää ikäkerroimen ikäluokittain. (Verohallinto 2019 a)

Taulukko 7. Elinikäisen hallintaoikeuden ikäkerroin

Oikeuden saajan ikä	Ikäkerroin
alle 44 vuotta	12
44–52 vuotta	11
53–58 vuotta	10
59–63 vuotta	9
64–68 vuotta	8
69–72 vuotta	7
73–76 vuotta	6
77–81 vuotta	5
82–86 vuotta	4
87–91 vuotta	3
92 tai enemmän	2

Esimerkki. 65-vuotias isä antaa pojalleen kesämökin arvoltaan 200 000 euroa, mutta pidättää itsellään eliniäksi hallintaoikeuden, on ikäkerroin 8 ja tuottokerroin 3 %. Tästä saadaan $8 \times 3 \% \times 200\,000 = 48\,000$ euroa. Verotettava määrä on tällöin $200\,000 - 48\,000 = 152\,000$ euroa.

Kun hallintaoikeus pidätetään määrääjäksi, käytetään laskemisessa tuottokertoimeen samoja arvostuskertoimia, mutta pääomituskerroimeksi käytetään Liitteen 1 -taulukon mukaista kerrointa oikeuden pidätysvuosien mukaan ja kerrotaan omaisuuden käyväällä arvolla. (Verohallinto 2019 a)

Esimerkki. Isä antaa pojalleen 200 000 arvoisen kesämökin, mutta pidättää hallintaoikeuden 10 vuodeksi, on oikeuden kerroin 6,71 ja tuottokerroin 3 %. Hallintaoikeuden arvo on $6,71 \times 3 \% \times 200\,000 = 40\,260$ euroa. Verotettava määrä on siis $200\,000 - 40\,260 = 159\,740$ euroa.

Tuotto-oikeus oikeuttaa määrääjään tai kertaluontoisesti suoritettuun etuun sopimuksen mukaisesti, jolloin tuotto ohjataan omaisuuden omistajan sijasta muulle taholle. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi kiinteistöstä tai maa-alueesta saatua vuokratuottoa tai osakkeen osinko-oikeutta. Oikeuden arvottamista varten tulee selvittää oikeuden todellinen arvo, kuten keskimääräinen osinkotuotto edellisiltä vuosilta. Jos osingon arvoa ei voida pätevästi selvittää, käytetään osakkeiden pääomittamiseen lähtökohtaisesti 5 % korkokantaa. Tätä voidaan alentaa tai korottaa arvonvaraisesti oikeuden sisällön ja tulevaisuuden osingonjakonäkymien perusteella. Tuotto-oikeuden arvo lasketaan elinikäisessä ja määräaikaisessa pidätyksessä samoin kuin hallintaoikeudenkin. Kun luovuttajalle sovitaan luovutettuihin osakkeisiin osinko-oikeus, verojen ja huojennusten laskennassa spv-arvosta vähennetään sama suhteellinen osa kuin osinko-oikeuden perusteella vähennetään osakkeiden käyvästä arvosta. (Juusela & Tuominen 2014, 179; Verohallinto 2019 a)

4 YRITYSJÄRJESTELYT

Tässä luvussa käsitellään lyhyesti yleisimpiä yritysjärjestelyjä, joita voidaan käyttää sukupolvenvaihdoksen työkaluina.

4.1 Omien osakkeiden hankkiminen

Yrityksen jatkaja tulee usein osakkeenomistajaksi jo ennen varsinaista sukupolvenvaihdosta. Tällöin yhtiö voi ostaa väistyvältä osakkeenomistajalta tämän osakkeita, jolloin muiden omistajien omistusosuus kasvaa. Osakkeet voidaan luovuttaa yhtiölle kaupalla, lahjana tai lahjaluonteisella kaupalla. Myyjää verotetaan normaalien luovutusvoittoa koskevien säädösten mukaan. Osakkeiden käyvän arvon mukaan lasketaan lahjan arvo. Yhtiön ostaessa omia osakkeitaan, se jakaa varojaan omistajille. Tämän vuoksi on otettava huomioon peitellyn osingon määrätykset. Jos esimerkiksi osakkeesta maksetaan käypää arvoa enemmän, katsotaan ylittävä osuus peiteltyksi osingoksi. (Tomperi 2019, 170; Verohallinto 2020)

Osakkeiden myynnistä saatuun voittoon ei voida soveltaa sukupolvenvaihdoshuojennusta, koska ostajana on yhtiö. Sen sijaan lahjan tai lahjaluonteisen kaupan tilanteessa jatkajan lahjaveroa määritettäessä lahjaveron huojennus otetaan huomioon vaadittujen ehtojen täyttyessä. Yrityksen tulee maksaa myös varainsiirtovero osakekaupan yhteydessä. (Tomperi 2019, 170; Verohallinto 2020)

4.2 Osakeanti

Sukupolvenvaihdokseen valmistavana toimenpiteenä voidaan yhtiössä suorittaa osakeanti omistussuhteiden muuttamiseksi. Osakeannissa yhtiö tarjoaa osakkaille merkittäväksi uusia tai yhtiön hallussa olevia osakkeita. Omistajilla on omistussuhteensa mukaan oikeus merkitä annin osakkeet. Osakeanti voidaan suorittaa suunnattuna, mikä vaatii painavan taloudellisen syyn ja yhtiökokouksen selkeän enemmistön hyväksynnän. Sukupolvenvaihdostilanteessa yhtiön omistus on yleensä vain yhdellä omistajalla tai omistajat ovat järjestelystä yksimielisiä, jolloin rajoitukset eivät estä annin suuntaamista jatkajalle. Muut osakkaat luopuvat tällöin merkintäoikeudestaan jatkajan hyväksi. Osakemerkinnässä on käytettävä osakkeen käypää hintaa. Alihintainen merkintä katsotaan lahjaveron alaiseksi.

Lahjaveron huojennuksia voidaan hyödyntää myös osakeannissa vaadittujen ehtojen täytyessä. Merkityistä osakkeista ei tarvitse maksaa varainsiirtoveroa. (Tomperi 2019, 171; Lakari & Ekblom 2012, 121–123)

4.3 Jakautuminen

Jakautumisessa osakeyhtiön varat ja velat siirtyvät kokonaan tai osittain yhdelle tai useammalle osakeyhtiölle osakkeenomistajille maksettavaa vastiketta vastaan. Vastike voi olla rahaa, mutta usein se maksetaan myös jatkavan yhtiön osakkeilla. Sukupolvenvaihdostilanteissa jakautuminen voi olla hyvä valmistava toimenpide etenkin silloin, kun yrityksessä on paljon jatkajan kannalta tarpeetonta varallisuutta, minkä vuoksi yhtiö on turhan arvokas. Jakautumisella voidaan tällöin siirtää varsinainen liiketoiminta uuteen yhtiöön, jolloin sille on helpompi löytää jatkaja ja vaihdoksen rahoitus. Jatkava yhtiö voi olla toimenpidettä varten luotu uusi yritys tai jo ennestään toimiva. Toimivan yrityksen kanssa jakautuminen on menettelyltään eräänlainen jakautumisen ja sulautumisen yhdistelmä. Jakautumista suunniteltaessa on syytä paneutua verottajan säädöksiin ja varmistaa, ettei toimenpide kuulu yritysjärjestelyiden erityisen veronkiertämismääräyksen soveltamisalaan. Sukupolvenvaihdostilanteissa jakautuminen katsotaan yleisesti verotuksesta riippumattomaksi, eli sitä ei oleteta tehtävän veronkierroksella näkökulmasta ilman erityistä syytä. (Lakari & Ekblom 2012, 187–191; Tomperi 2019, 171)

4.4 Sulautuminen

Sulautuminen eli fuusio on vaihtoehto yrityskaupalle. Sulautumisessa ei välttämättä liiku rahaa lainkaan, vaan sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeeksi jatkavan yhtiön osakkeita. Sulautuminen on hyvä tapa siirtää osakkeet uudelle omistajalle silloin, kun saajana on toinen yhtiö ja luopuja ei halua kaupasta heti rahavastiketta. Sulautumisessa etuna on sulautuvan yhtiön varojen, velkojen ja varausten verotuksen menojäännösten jatkuvuus, jolloin välttyään tarpeetomilta veroseuraamuksilta, kun ei jouduta suorittamaan tulo-, varainsiirto- tai arvonlisäveroa. Luopujakin siis välttää veroseuraamukset, koska omaisuus muuttaa vain muotoaan osakeomistuksen jatkuessa vastaanottavassa yhtiössä. Myös osak-

keiden hankintameno ja -aika säilyvät ennallaan myöhempää luovutusta varten. (Lakari & Ekblom 2012, 172)

4.5 Apuyhtiön käyttäminen

Yrityskauppa toteutetaan usein niin, että toimintaa jatkava perustaa oman yhtiön ja tämä uusi yhtiö ostaa luopuvalta omistajalta sukupolvenvaihdoksen kohteena olevan yhtiön osakkeet. Yritysten välille voi syntyä konsernisuhde, jolloin apuyhtiö toimii emoyhtiönä ja ostetusta yrityksestä tulee sen tytäryhtiö. Ostettu yhtiö voidaan myöhemmin sulauttaa apuyhtiöön. Ostettu yhtiö voidaan myös purkaa kokonaan, jolloin perustettu uusi yhtiö saa sen varat ja velat. Ostavalle yhtiölle tulee maksettavaksi varainsiirtovero ostetuista osakkeista. Huojennuksia ei voida käyttää ostajan ollessa yritys ja vastikkeen ollessa enintään 75 % käyvästä arvosta, katsotaan erotus lahjaksi. (Tomperi 2019, 172)

5 CASE-YRITYKSEN SUKUPOLVENVAIHDOS

Tässä luvussa tarkastellaan case-yrityksen veroseuraamuksia toteutustavoittain yhtiön tilinpäätöslukujen pohjalta.

5.1 Yritys X

Yritys X Oy on sähköalalla toimiva alihankintayritys, joka suunnittelee ja valmistaa muun muassa sähkökeskuksia ja ohjauspaneeleja asiakkaan toivomusten ja vaatimusten mukaan. Yritys on perustettu 1988 kahden yrittäjän yhteisomistuksella ja työllisti vuonna 2018 8,6 henkilöä joidenkin ollessa osa-aikaisia. Yrittäjät haluavat nyt selvittää erilaisia sukupolvenvaihdostapoja ja niiden verotuskäytäntöjä löytääkseen parhaiten toimivan ratkaisun. Selvitys onkin yritykselle hyvin ajankohtainen, sillä sukupolvenvaihdos halutaan toteuttaa yrityksessä seuraavan kymmenen vuoden sisällä. Ensisijaisesti yhtiölle haluttaisiin jatkaja jommankumman yrittäjän lapsista, mutta yrittäjät ovat harkinneet myös myymistä ulkopuoliselle, mikäli sopivaa jatkajaa ei näistä löydy.

Tutkimuksen laskelmien lähdeaineistona toimivat yrityksen kolme viimeisintä tilinpäätöstä vuosilta 2016 - 2018 ja tarkastelen kaikkia yleisimpiä sukupolvenvaihdostapoja riittävän kattavan tietopaketin kasaamiseksi. Yrittäjät eivät halua luopua omista osakkeistaan alennettuun hintaan toisen yrittäjän lapsen jatkaessa vaan haluavat niistä lähtökohtaisesti käyvän arvon. Käypää arvoa käytetään tutkimuksessa eri vaihtoehtojen laskentapohjana.

5.2 Arvonmääritys

Osakeyhtiössä osakkeen käypä arvo määritetään ensisijaisesti toteutuneiden kauppahintojen perusteella. Jos vertailutietoja ei ole, yrityksen käypä arvo määritetään tuottoarvon ja substanssiarvon perusteella. (Tomperi 2019, 164) Kohdeyrityksen osakkeilla ei ole käyty kauppaa, joten vertailuhintoja ei ole. Käypä arvo täytyy laskea tuottoarvoa ja substanssiarvoa käyttäen.

Yhtiön tuottoarvo määritetään vähintään kolmen edellisen tilikauden nettotuloksen perusteella. Tulokset oikaistaan poistamalla satunnaiserät ja vähentämällä

yrittäjän laskennalliset palkkakustannukset, mikäli palkkaa ei ole maksettu riittävästi. Oikaistujen tulosten keskiarvo päämitetaan 15 prosentilla tuottoarvon saamiseksi. (Tomperi 2019, 164)

Kohdeyrityksen tuloslaskelmat viimeiseltä kolmelta tilikaudelta löytyvät liitteestä 2. Niistä ei löydy oikaistavia satunnaiseriä, eikä palkkojakaan tarvitse vähentää, sillä yrittäjille on maksettu hyvää palkkaa. Tilikausien tulokset ovat 82 145€, 91 843€ ja 93 660€. Tulosten keskiarvo on 89 216 euroa $((82145+91843+93660)/3=89216.)$ Tämä päämitetaan 15 %:lla, jolloin tuottoarvoksi saadaan 594 773,33 euroa $(89216/0,15.)$

Substanssiarvon laskentaan käytetään viimeisimmän tilinpäätöksen tasetta, johon tehdään tarvittavat oikaisut oikean arvon määrittämiseksi. Oikaistuista varoista vähennetään velat. Varallisuuserien käypä arvo määritetään tasearvoon, mikäli muuta tietoa ei ole saatavilla. (Verohallinto 2019 a)

Kohdeyrityksen substanssiarvon laskentaan käytetään vuoden 2018 tasetta liitteestä 3. Arvot ovat taulukon 2 mukaisia, joten niitä ei tarvitse enää oikaista. Yhtiön varallisuus on 400 386 euroa. Velat koostuvat yksinomaan lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta, joka on 128 472 euroa. Näiden erotuksesta saadaan yhtiön substanssiarvoksi 271 914 euroa $(400386-128472=271914.)$

Yrityksen käypä arvo lasketaan tuottoarvon ja substanssiarvon perusteella vertailutietojen puuttuessa. Jos tuottoarvo on substanssiarvoa suurempi, on käypä arvo näiden keskiarvo. Jos tuottoarvo on substanssiarvoa pienempi, on käypä arvo sama substanssiarvon kanssa. Osakkeen arvo saadaan jakamalla tulos osakkeiden määrällä. (Tomperi 2019, 164)

Case-yrityksessä tuottoarvo on 594 773,33 euroa ja substanssiarvo 271 914 euroa. Tuottoarvo on substanssiarvoa suurempi, joten yrityksen käypä arvo on näiden keskiarvo 433 343,67 euroa $((594773,33+271914)/2=433343,67.)$ Yhtiö on jaettu 28 osakkeeseen, jolloin osakkeen käyväksi arvoksi saadaan 15 476,56 euroa $(433343,67/28=15476,56.)$

5.3 Osakekauppa

Osakkeilla on vaihdannanvapaus, eli osakeyhtiön osakkeen voi luovuttaa haluamillaan kauppaehtoin. Tätä voidaan rajoittaa yhtiöjärjestyksellä tai osakassopimuksella. (Immonen & Lindgren 2017, 38) Osakekauppa tehdään omistajien välillä, joihin myös verotus kohdistuu. Verotettava voitto saadaan vähentämällä luovutushinnasta hankintamenot. Todellisten hankintamenojen sijasta voidaan käyttää hankintameno-olettamaa. Hankintameno-olettamana luovutuksesta vähennetään aina vähintään 20 % jos omistaja on omistanut osakkeet alle 10 vuotta. Jos omistus on kestänyt yli 10 vuotta, on olettama 40 % luovutushinnasta. Ostajan on maksettava varainsiirtovero, joka on osakkeissa 1,6 % kauppahinnasta. Myyjän luovutusvoitto katsotaan pääomatuloksi, jonka verokanta on 30 % 30 000 euroon asti ja 34 % tämän ylittävältä osalta. Myyjä voi saada luovutusvoitostaan täyden verovapauden, mikäli myytävä osuus yrityksestä on vähintään 10 %, myyjä on omistanut osakkeet yli kymmenen vuotta ja jatkaja on tämän lapsi, lapsen rintaperillinen, sisko, veli, sisar- tai velipuoli. (Verohallinto 2019 b)

Osakkeiden todellisina hankintamenoina pidetään osakepääomaa, joka on taseen mukaan 4 709 euroa, joten käytämme hankintameno-olettamaa, joka on huomattavasti edullisempi vaihtoehto. Osakkeet on omistettu yli 10 vuotta, joten hankintameno-olettama on 40 prosenttia. Koska luopujaa etsitään ensisijaisesti yrittäjien lapsista, voidaan toisen kohdalla hyödyntää sukupolvenvaihdoshuojennusta. Saman puolikkaan kohdalla voidaan kauppa tehdä myös 76 % käyvästä arvosta, jolloin sitä ei vielä tulkita lahjaluonteiseksi kaupaksi. Olen laskenut taulukkoon 8 veroseuraamukset eri tavoin toteutettuna. Koska yritys myydään kahden myyjän toimesta, olen laskenut luovutushinnaksi taulukkoon vain 50 % osuuden yhtiöstä käyttäen 40 % hankintameno-olettamaa. Yrityksen puolikkaan käypä arvo on 216 671,84 euroa. Ensimmäisessä sarakkeessa lasketaan luovutus käypään arvoon ilman huojennusta ja toisessa sarakkeessa on luovutus käypään arvoon huojennuksella. Kolmannessa sarakkeessa seuraamukset lasketaan 76 % -säännön mukaan huojennusta käyttäen.

Taulukko 8. Case-yrityksen osakekaupan verotus

Luovutushinta	216 671,84	216 671,84	164 670,60
Hankintameno	86 668,74	86 668,74	67 068,24
Luovutusvoitto	130 003,10	130 003,10	97 602,36
Luopujan veroseuraamus	43 001,05	43 001,05	31 984,80
Luopujan veroseuraamus huojennettuna	43 001,05	0	0
Varainsiirtovero	3 466,75	3 466,75	2 634,73

5.4 Substanssikauppa

Substanssikaupassa yritys myy liiketoimintansa tai sen osan toiselle yhtiölle, jolloin myyntivoitto ja veroseuraamukset kuuluvat myös yhtiöille. Kauppahinta jaetaan tase-erille ja ylimenevä osuus katsotaan liikearvoksi. Omaisuuserien luovutushinnoista voidaan vähentää niistä poistamattomat hankintamenot. Kauppakirjassa tulee selkeästi eritellä arvonjakautuminen tase-erittäin, jolloin myyjä pystyy selkeästi tekemään kaupasta tarvittavat vähennykset ja ostaja saa kirjattua kaupan oikein kirjanpitoonsa. Liiketoimintakaupassa myyjää verotetaan 20 % yhtiöverokannan mukaisesti ja voitoista voidaan vähentää samaan tulonlähteeseen kuuluvat tappiot. (Juusela & Tuominen 2014, 38)

Liiketoimintakaupassa on tärkeää tehdä selvitys, mitä tuotteita ja palveluita jatkaja tulee käyttämään arvolisäisäveron vähennykseen oikeuttavaan tarkoitukseen, jolloin tätä osaa kaupasta ei pidetä arvonlisäverotuksen alaisena myyntinä. Ostajan tuloverotuksessa liiketoimintakauppa on normaali veronalainen tapahtuma. Liiketoimintaan kuuluvien omaisuuserien hankintamenoksi tulee niiden hankintahinta. Liikearvo voidaan vähentää kaupantekovuonna, mutta sukupolvenvaihdostilanteissa normaali poistoaika on kolme vuotta. Jos kauppaan kuuluu kiinteistöjä tai osakkeita, täytyy niistä maksaa varainsiirtovero. (Immonen & Lindgren 2017, 90)

Substanssikauppa on yksi case-yrityksen vaihtoehtoista. Viimeisimmästä vuoden 2018 taselaskelmasta on hyvin nähtävissä, miten paljon yrityksellä on jakamattomia varoja rahojen ja sijoitusten muodossa. Tämä tekee yrityksestä melko arvok-

kaan, mikä saattaa vaikeuttaa sukupolvenvaihdoksen toteuttamista, koska jatkajan on vaikeampi saada rahoitusta. Jos yritys myisi pelkän liiketoiminnan, voisi toiminnan myydä melko edullisestikin jatkajan perustamalle yhtiölle. Kaupan jälkeen yhtiö voisi jakaa jääneet varat omistajilleen vähitellen ennen purkamista. Liitteen 3 mukaisia vuoden 2018 tasearvoja käyttäen voitaisiin karkeasti tarkastella mahdollista substanssikaupan arvoa. Liiketoimintaan liittyviä tase-eriä ovat:

- aineelliset hyödykkeet (Koneet ja kalusto): 1 288 euroa
- vaihto-omaisuus: 24 252 euroa
- saamiset (myyntisaamiset + muut saamiset): 116 807 euroa
- lyhytaikainen vieras pääoma (saadut ennakot + ostovelat + muut velat + siirtovelat): 128 472 euroa

Velat vähennetään varoista, mistä saadaan arvoksi 13 875 euroa ($1288+24252+116807-128472=13875$.) On toki huomioitava, että muun muassa koneiden ja kaluston käypä arvo voi olla tasearvoa korkeampi. Velkaerät pitäisi myös tarkistaa ja poistaa mahdolliset kauppaan kuulumattomat erät. Substanssikaupan suunnittelua varten olisi tärkeä määrittää kaikille tase-erille tarkat arvot ja myyntihinnat kauppakirjaa varten, jolloin veroseuraamuksia olisi mahdollisimman helppo tarkastella ja ostaja saisi merkittyä erät oikean suuruisina omaan kirjanpitoonsa. Yrittäjät ovat vakiinnuttaneet toiminnan ja luoneet vuosien saatossa kattavan verkoston ja hyvät asiakassuhteet, minkä pohjalta voi lähteä neuvottelemaan liikearvosta varsinaisten tasearvojen päälle.

5.5 Lahjaluonteinen kauppa

Kauppa on lahjaluonteinen, mikäli maksettu kauppahinta on enintään 75 % käyvästä arvosta. Verotuksellisesti kauppa jaetaan vastikkeelliseen ja vastikkeettoomaan osaan. Vastikkeellisesta osasta saa vähentää siihen kohdistuneet hankintamenot ja käyttää hankintameno-olettamaa. Vastikkeellisesta osasta luopuja joutuu maksamaan tuloveroa normaalin osakekaupan tapaan ja samoin tuloa voidaan huoventaa sitä koskevien vaatimusten täytyttyessä. (Immonen & Lindgren 2017, 218)

Lahjan arvo on omaisuuden käyvän arvon ja maksetun kauppahinnan välinen erotus, josta ostaja saattaa joutua maksamaan lahjaveron. Perintö- ja lahjaveron huojennus vaikuttaa veroseuraamuksiin. Täyden huojennuksen edellytyksenä osakeyhtiössä on, että luovutuksen saaja maksaa vastiketta yli 50 % käyvästä arvosta, osuus yrityksestä on yli 10 % ja hän jatkaa yritystoimintaa. Jos vastikkeen määrä on enintään 50 % käyvästä arvosta, voidaan veroa huojentaa vain osittain. Ostajalle tulee maksettavaksi myös varainsiirtovero 1,6 % kauppahinnan osalta. (Verohallinto 2019 a)

Kohdeyrityksessä jälleen vain toinen puolikas voidaan myydä lahjaluonteisella kaupalla toisen yrittäjän lapselle. Kaikki huojennusehdot täyttyvät, joten on aiheellista laskea kauppa 75 % ja 51 % vastikkeen mukaisesti, jolloin lahjavero voidaan huojentaa täysin. Taulukkoon 9 on laskettu näiden vaihtoehtojen veroseuraamukset sekä ilman huojennuksia että huojennuksien kanssa. Yrityksen puolikkaan käypä arvo on 216 671,84 euroa, jota käytetään kauppahinnan laskentaan ja hankintamenona käytetään 40 % hankintameno-olettamaa. Lahjaveron laskentaan on käytetty taulukon 3 mukaisia prosentteja, koska lapsi kuuluu ensimmäiseen veroluokkaan.

Taulukko 9. Lahjaluonteisen kaupan verotus täydellä huojennuksella

Vastikkeen osuus	75 %	51 %
Kauppahinta	162 503,88	110 502,64
Hankintameno	65 001,55	44 201,06
Luovutusvoitto	97 502,33	66 301,58
Tulovero	31 950,79	21 342,54
Tulovero huojennettuna	0	0
Lahjan osuus	54 167,96	106 169,20
Lahjavero	4 616,80	10 840,30
Lahjavero huojennettuna	0	0
Varainsiirtovero	2 600,06	1 768,04

Jos vastike on korkeintaan 50 % käyvästä arvosta, huojennuksen laskemiseksi luovutuksella saaduille osakkeille määritetään käyvän arvon lisäksi sukupolven-

vaihdosarvo. Sukupolvenvaihdosarvo lasketaan niin, että yritysvarallisuus arvostetaan määrään, joka vastaa 40 % Arvostamislain 4 ja 5 § lasketusta määrästä ja spv-arvona voidaan pitää 40 % osakkeen vertailuarvosta. Huojennettavan veron määrä on käyvästä arvosta ja spv-arvosta lasketun veron erotus tai käyvästä arvosta lasketun veron ja 850 euron erotus. (Verohallinto 2020)

Vaikka täysiä huojennuksia ei voidakaan hyödyntää, jos maksettava vastike on 50 % tai vähemmän, olen laskenut vertailun vuoksi veroseuraamukset 50 % ja 25 % vastikkeella seuraavaan taulukkoon. Osittaista lahjaveron huojennusta varten on laskettava sukupolvenvaihdosarvo, joka on 40 % käyvästä arvosta eli 86 668,74 euroa, kun kyseessä on puolet yrityksestä ($216671,84 \cdot 0,4 = 86668,74$.) SPV-arvosta huomioidaan laskennassa vain lahjan osuuden mukainen osa eli tässä taulukossa 50 % ja 75 %.

Taulukko 10. Lahjaluonteisen kaupan verotus osittaishuojennuksella

Vastikkeen osuus	50 %	25 %
Kauppahinta	108 335,92	54 167,96
Hankintameno	43 334,37	21 667,18
Luovutusvoitto	65 001,55	32 500,78
Tulovero	20 900,53	9 850,27
Tulovero huojennettuna	0	0
Lahjan osuus	108 335,92	162 503,88
Lahjavero osuudesta	11 100,31	17 600,47
Spv-arvo	43 334,37	65 001,56
Vero spv-arvosta	3 533,44	5 900,19
Huojennus	7 566,87	11 700,28
Lahjavero huojennettuna	3 533,44	5 900,19
Varainsiirtovero	1 733,37	866,69

5.6 Lahja ja perintö

Luovutus voidaan tehdä myös kokonaan vastikkeettomana lahjan, perinnön tai testamentin muodossa. Lahjaa ja perintöä verotetaan samoin perustein ja veroseu-

raamukset kohdistuvat ainoastaan saajaan. Veron perusteena käytetään omaisuuden käypää arvoa ja sitä voidaan huojentaa samoin perustein sekä lahjan, että perinnön kohdalla. Huojennus voi olla vain osittainen, koska vastiketta ei makseta. Huojennuksen vaatimukset ja laskentatapa käytiin läpi edellisessä alaluvussa 5.5. Varainsiirtoveroa ei vastikkeettomassa luovutuksessa tarvitse maksaa. (Verohallinto 2019 a)

Taulukkoon 11 on laskettu kohdeyrityksen puolikkaasta koituvan veroseuraamukset jatkajalle, kun luovutus on vastikkeeton. Verot on laskettu käyttäen taulukon 3 ja 5 tietoja saajan ollessa yrittäjän lapsi.

Taulukko 11. Lahjan ja perinnön verotus

Luovutusmuoto	Lahja	Perintö
Käypä arvo	216 671,84	216 671,84
Vero käyvästä arvosta	24 600,78	24 367,49
Spv-arvo	86 668,74	86 668,74
Vero spv-arvosta	8 500,25	6 966,94
Huojennus	16 100,53	17 400,55
Vero huojennettuna	8 500,25	6 966,94

5.7 Hallinta- ja tuotto-oikeuden pidättäminen

Lahjaa ja perintöä luovutettaessa voidaan luovutettavaan omaisuuden hallinta- ja tuotto-oikeutta pidättää tai antaa oikeus toiselle henkilölle. Tämä vaikuttaa verotukseen, koska saajalla ei ole täysiä oikeuksia saatuun omaisuuteen. Oikeudet voidaan pidättää haltijan eliniäksi tai määräajaksi. Lahja- ja perintöveroa laskettaessa oikeuden pidättämisen vaikutus vähennetään käyvästä arvosta. Kun oikeus pidätetään eliniäksi, käytetään lisäksi oikeuden saajan iän mukaista ikäkerrointa. Vähennyksen suuruus lasketaan kertomalla oikeuden saajan ikäkerroin tuottokertomella ja tämä kerrotaan omaisuuden käyvällä arvolla. Kun oikeus pidätetään määräajaksi, korvataan ikäkerroin liitteen 1 -taulukon pääomituskerroimella oikeuden keston mukaan. Kun osakeyhtiössä pidätetään osinko-oikeus, käytetään oikeuden arvon määrittämiseen edellisten vuosien keskimääräistä osinkotuottoa. Verojen ja

huojennusten laskennassa spv-arvosta vähennetään sama suhteellinen osa, kuin osinko-oikeuden perusteella vähennetään osakkeiden käyvästä arvosta. (Verohallinto 2019 a)

Sukupolvenvaihdoksessa on melko yleistä pidättää osinko-oikeus. Tällöin luopuja saa vastikkeettomalle tai alihintaiselle luovutukselleen kompensatiota ja lahjan verotettava arvo pienenee. Oikeuden pidättäminen ei estä huojennuksen käyttöä. Taulukkoon 12 olen laskenut veroseuraamukset täysin vastikkeettomalla ja 25 % ja 50 % vastikkeella tehtävällä luovutuksella, kun osinko-oikeus lahjan osuudelle pidätetään luopujan eliniäksi. Oikeuden saajan eli luopujan ikänä on käytetty 65 vuotta, jolloin ikäkerroin on 8 taulukon 7 mukaisesti. Kolmella edellisellä tilikaudella yhtiö on maksanut keskimäärin 15 371,07 euron osingot $((8886+15500,8+21750,4)/3=15371,07.)$ Tämä pitää jakaa puoliksi, jotta saadaan selville osinko tässä käsiteltävää yritysosuutta kohden, jolloin saadaan 7 685,54 euroa, joka on taulukossa jaettu vastikkeettoman osuuden mukaan. Spv-arvo korjataan taulukossa vastaamaan osinko-oikeuden pidätyksen jälkeen verotettavaa arvoa. Kuten jo aiemmin todettiin, vastikkeellinen osa voidaan huojentaa tuloverotuksessa täysin, jolloin siitä tulee maksettavaksi ainoastaan varainsiirtovero.

Taulukko 12. Elinikäisen tuotto-oikeuden pidättäminen

Vastikkeen osuus	0	25 %	50 %
Vastike	0	54 167,96	108 335,92
Lahjan käypä arvo	216 671,84	162 503,88	108 335,92
Ikäkerroin	8	8	8
Osinko	7 685,54	5 764,16	3 842,77
Oikeuden arvo	61 484,32	46 113,24	30 742,16
Verotettava arvo	155 187,52	116 390,64	77 593,76
Veroseuraamus	16 722,50	12 066,88	7 411,25
Spv-arvo	62 075,01	46 556,26	31 037,50
Vero spv-arvosta	5 549	3 855,62	2 303,75
Huojennus	11 173,50	8 211,26	5 107,50
Vero huojennettuna	5 549	3 855,62	2 303,75
Varainsiirtovero	0	866,69	1 733,37

Tuotto-oikeus pidätetään sukupolvenvaihdostilanteissa kuitenkin yleisemmin määräajaksi. Seuraavaan taulukkoon olen laskenut veroseuraamukset ja oikeuden arvon, jos luopuja pidättäisi osinko-oikeuden viideksi vuodeksi. Laskentaan on käytetty muutoin samoja tietoja, kuin elinikäisen oikeuden pidättämistä laskettaessa, mutta ikäkerroin on muutettu liitteen 1 taulukon mukaisesti 5 vuoden pidätykselle asetettuun pääomituskerroimeen 3,99.

Taulukko 13. Määräaikaisen tuotto-oikeuden pidättäminen

Vastikkeen osuus	0	25 %	50 %
Vastike	0	54 167,96	108 335,92
Lahjan käypä arvo	216 671,84	162 503,88	108 335,92
Pääomituskerroin	3,99	3,99	3,99
Osinko	7 685,54	5 764,16	3 842,77
Oikeuden arvo	30 665,30	22 998,98	15 332,65
Verotettava arvo	186 006,54	139 504,90	93 003,27
Veroseuraamus	20 420,78	14 840,59	9 260,39
Sps-arvo	74 402,62	55 801,96	37 201,31
Vero spv-arvosta	7 028,31	4 796,24	2 920,13
Huojennus	13 392,47	10 044,35	6 340,26
Vero huojennettuna	7 028,31	4 796,24	2 920,13
Varainsiirtovero	0	866,69	1 733,37

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Olen koonnut case-yrityksen laskelmat veroseuraamuksista toteutustavoittain vastikeosuuksineen taulukkoon 14 vaihtoehtojen vertailun helpottamiseksi. Taulukosta löytyvät kauppahinta ja huojetut veroseuraamukset sekä luopujalle, että jatkajalle. Taulukosta on jätetty pois substanssikauppa, sillä se suoritetaan yhtiöiden välillä omistajien sijaan.

Taulukko 14. Veroseuraamukset toteutustavoittain

	Kauppahinta	Vero luopujalle	Vero jatkajalle
Osakekauppa 100 % ilman huojetusta	216 671,84	43 001,05	3 466,75
Osakekauppa 100 % huojetettuna	216 671,84	0	3 466,75
Osakekauppa 76 %	164 670,60	0	2 634,73
Lahjaluonteinen 75 %	162 503,88	0	2 600,06
Lahjaluonteinen 51 %	110 502,64	0	1 768,04
Lahjaluonteinen 50 %	108 335,92	0	5 266,81
Lahjaluonteinen 25 %	54 167,96	0	6 766,88
Lahja 0 %	0	0	8 500,25
Perintö 0 %	0	0	6 966,94
Lahja 0 %, elinikäinen tuotto-oikeus	0	0	5 549
Lahjaluonteinen 25 %, elinikäinen tuotto-oikeus	54 167,96	0	4 722,31
Lahjaluonteinen 50 %, elinikäinen tuotto-oikeus	108 335,92	0	4 037,12
Lahja 0 %, 5 vuoden tuotto-oikeus	0	0	7 028,31
Lahjaluonteinen 25 %, 5 vuoden tuotto-oikeus	54 167,96	0	5 662,93
Lahjaluonteinen 50 %, 5 vuoden tuotto-oikeus	108 335,92	0	4 653,50

Taulukosta on helppo nähdä, että raskaimmin verotettava vaihtoehto on osakekauppa ilman huojennuksia, jolloin luopuja joutuu maksamaan pääomatulostaan 43 001,05 euroa veroa. Jatkajalle tulee maksettavaksi varainsiirtovero 3 466,75. Koska yrittäjät kertoivat haluavansa omasta osuudestaan käyvän arvon toisen yrittäjän lapsen jatkaessa, tulee tämä myyntitapa toisella eteen, ellei päädytä johonkin muuhun ratkaisuun. Koska mitään huojennuksia ei kuitenkaan voitaisi hyödyntää ja lahjaverokin menisi toisen veroluokan mukaisesti, on osakekauppa ehkä selkein vaihtoehto, mikäli yhtiö myydään omistajien välisellä kaupalla.

Lapselleen luopuva yrittäjä sen sijaan voi paremmin punnita vaihtoehtojaan. Kevyimmän verotettava vaihtoehto olisi lahjaluonteinen kauppa 51 %:n vastikkeella. Tällöin voidaan hyödyntää täydet huojennukset, jolloin maksettavaksi jää vain varasiirtovero 1 768,04 euroa vastikkeellisesta osasta. Taulukosta näkee myös helposti, miten suuri ero verotuksessa on, jos kauppa tehdään lahjaluonteisena 50 %:n vastikkeella. Silloin voitaisiin käyttää vain osahuojennusta, minkä johdosta jatkajalle tulisi maksettavaksi sekä lahja- että varainsiirtovero, yhteensä 5 266,81 euroa. Jatkajan veroseuraus olisi 50 %:n vastikkeellisessa lahjaluonteisessa kaupassa 4653,5 euroa, vaikka luopuja pidättäisi osinko-oikeuden viideksi vuodeksi. Lahjaverossa on siis vain 613,31 euron ero varainsiirtoveron pysyessä kuitenkin samana. Siitä huolimatta luopujalle tällä olisi paljonkin eroa, koska hän saisi seuraavina vuosina lahjanosuudelta osingot kauppahinnan lisäksi. Lahjaluonteisen kaupan olisi järkevämpää olla vastikkeeltaan 51 % tai yli täyden huojennuksen vuoksi tai sitten kannattaisi miettiä osinko-oikeuden pidättämistä ja pienempää vastiketta tai täyttä lahjaa. Silloin täyden huojennuksen menettämisellä olisi paremmat perusteet. Osinko-oikeus voidaan toki pidättää vastikkeen ollessa 51 % tai yli, mutta se johtaisi vain ylimääräisiin veroseuraamuksiin, kun osingoista maksettaisiin myöhemmin verot ja saman summan voisi ottaa täysin huojennuksin jo kaupassa nostamalla vastikkeen osaa. Vastikkeen nostaminen kasvattaisi saajan varainsiirtoveroa, mutta sen osuus olisi verrattain melko pieni.

Yksi alun kompastuskivistä sukupolvenvaihdoksessa on rahoituksen järjestäminen, mikä voi vaikuttaa vaihdoksen toteutukseen. Substanssikauppa voisi caseyrityksen kohdalla olla erittäin varteenotettava vaihtoehto, koska yrityksessä on

toistaiseksi paljon varoja, mikä tekee siitä kohtuuttoman kalliin. Pelkän liiketoiminnan ostaminen jatkajan perustamaan uuteen yhtiöön, ei vaatisi niin suurta rahoitusta. Substanssikauppaa varten tulisi tarkkaan selvittää tase-erien käyvät arvot ja halutun liikearvon suuruus kauppahinnan määrittämiseksi. Kaupan jälkeen case-yritys voisi jakaa varat omistajilleen ennen yhtiön purkamista.

7 YHTEENVETO

Toimeksiantajayrityksen tilinpäätösten perusteella tehdyistä laskelmista yrittäjien on hyvä lähteä tarkastelemaan vaihtoehtoja. Yhtiön omistuksen jakautuminen tasan kahdelle omistajalle rajaa jonkin verran vaihtoehtoja ja verohuojennuksia. Vain toisen omistajan osuuteen voidaan hyödyntää huojennuksia hänen lapsensa jatkaessa, kun kauppa tehdään omistajien välillä. Tämä saattaa aiheuttaa toisessa omistajassa kateutta, koska hän joutuu maksamaan omasta osuudestaan verot kokonaisuudessaan. Asia on syytä ottaa huomioon vaihdostapaa mietittäessä. Substanssikaupassa tätä ongelmaa sen sijaan ei olisi, kun kauppa tehtäisiin yhtiöiden välillä. Case-yrityksen tulee tehdä uudet laskelmat viimeisimmillä tiedoilla ja tarkistaa mahdolliset lakimuutokset ennen sukupolvenvaihdoksen aloittamista.

Työn alussa kerroin tavoitteekseni koota tietopaketti sukupolvenvaihdoksesta prosessina ja sen yleisimmistä toteutustavoista, sekä niiden verotuksesta ja huojennusmahdollisuuksista. Teoriasta löytyy ytimekkäästi oleelliset tiedot näistä ja lukijan on helppo lähteä laskemaan esimerkiksi oman yrityksensä lukujen perusteella itselleen sopivaa vaihtoehtoa.

Tutkimuksessa on käytetty tuoreinta tietoa, minkä vuoksi kirjallaisista saadut tiedot on täytynyt tarkistaa verohallinnon sivuilta. Verotekstien tulkinta ja auki kirjoittaminen oli välillä haastavaa ja teorian kokoamiseen meni paljon aikaa.

Työssäni en tutkinut esimerkiksi apuyhtiön käyttämistä tai omien osakkeiden hankkimista case-yrityksen sukupolvenvaihdoksen välineenä. Näistä voisikin tehdä jatkotutkimusta samoin kuin vaikkapa substanssikaupan toteutuksesta tarkemmin luvuin omistajien avustuksella.

LÄHTEET

Varamäki, E. Joensuu-Salo, S. Viljanmaa, A. Tall, J. & Katajavirta, M. 2018. Omistajanvaihdosbarometri 2018, viitattu 8.4.2020
<http://www.ek.fi/ovbarometri2018>

Immonen, R. & Lindgren, J. 2017. Onnistunut sukupolvenvaihdos. Helsinki. Talentum Media Oy

Tomperi, S. 2019. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. Helsinki. Sanoma Pro Oy

Rantanen, J. 2012. Arvonmäärittäminen yrityskaupassa. Saarijärvi. Suomen Yrittäjien Sypoint Oy

Lakari, T. 2014. Yritystoiminnan lopettaminen ja sukupolvenvaihdos. Helsinki. Verotieto Oy

Lakari, T. & Engblom, A. 2012. Käytännön sukupolvenvaihdos. Helsinki. KHT-Media Oy

Juusela, J. & Tuominen, S. 2014. Sukupolvenvaihdoksen verotus. Helsinki. Talentum Media Oy

Verohallinto 2019 a. Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa. Viitattu 8.2.2020. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47834/varojen-arvostaminen-perint%C3%B6--ja-lahjaverotuksessa3/#2.5-p%C3%B6rssiss%C3%A4-noteeraamattomat-osakkeet>

Verohallinto 2019 b. Arvopaperien luovutusten verotus. Viitattu 23.2.2020 <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48262/arvopaperien-luovutusten-verotus2/#4.2-hankintameno>

Verohallinto 2020. Osakeyhtiön sukupolvenvaihdos verotuksessa. Viitattu 6.3.2020 <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/60519/osakeyhti%C3%B6n-sukupolvenvaihdos-verotuksessa/>

Liite 1 Määräaikaisen hallintaoikeuden kertoimet

Määrävuotisessa tuotto-oikeuden pidätyksessä käytettävä kerroin:

Vuosien luku	Pääoma-arvo	Vuosien luku	Pääoma-arvo	Vuosien luku	Pääoma-arvo	Vuosien luku	Pääoma-arvo
1	0,93	26	10,81	51	12,25	76	12,46
2	1,78	27	10,94	52	12,27	77	12,47
3	2,58	28	11,05	53	12,29	78	12,47
4	3,31	29	11,16	54	12,30	79	12,47
5	3,99	30	11,26	55	12,32	80	12,47
6	4,62	31	11,35	56	12,33	81	12,48
7	5,21	32	11,44	57	12,34	82	12,48
8	5,75	33	11,51	58	12,36	83	12,48
9	6,25	34	11,59	59	12,37	84	12,48
10	6,71	35	11,65	60	12,38	85	12,48
11	7,14	36	11,72	61	12,39	86	12,48
12	7,54	37	11,78	62	12,39	87	12,48
13	7,90	38	11,83	63	12,40	88	12,49
14	8,24	39	11,88	64	12,41	89	12,49
15	8,56	40	11,92	65	12,42	90	12,49
16	8,85	41	11,97	66	12,42	91	12,49
17	9,12	42	12,01	67	12,43	92	12,49
18	9,37	43	12,04	68	12,43	93	12,49
19	9,60	44	12,08	69	12,44	94	12,49
20	9,82	45	12,11	70	12,44	95	12,49
21	10,02	46	12,14	71	12,45	96	12,49
22	10,20	47	12,16	72	12,45	97	12,49
23	10,37	48	12,19	73	12,45	98	12,49
24	10,53	49	12,21	74	12,46	99	12,49
25	10,67	50	12,23	75	12,46	100	12,49

Liite 2 Case-yrityksen tuloslaskelma

Tuloslaskelma	2018	2017	2016
Liikevaihto	890 438	901 803	734 092
Muut tuotot	3 340	3 886	72 064
Materiaalit ja palvelut	-380 422	-402 298	-414 073
Varaston muutos	6 772	-9 901	3 103
Henkilöstökulut	-347 267	-340 830	-257 888
Poistot	-429	-572	-145
Muut toimintakulut	-55 355	-41 100	-37 755
Liikevoitto	117 076	110 988	99 399
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	8	3 475	1 801
Voitto ennen satunnaisia eriä	117 084	114 463	102 000
Tuloverot	-23 424	-22 620	-19 055
Tulos	93 660	91 843	82 145

Liite 3 Case-yrityksen tase-laskelma

Tase vastaavaa	2018	2017	2016
Aineelliset hyödykkeet	1 288	1 717	435
Sijoitukset	75 781	75 781	72 407
Vaihto-omaisuus	24 252	17 480	27 381
Saamiset	116 807	106 294	26 130
Rahat ja pankkisaamiset	182 258	81 396	105 365
Vastaavat yhteensä	400 386	282 668	231 719

Tase vastattavaa	2018	2017	2016
Osakepääoma	4 709	4 709	4 709
Ed. tilikausien voitto	173 545	97 203	23 920
Tilikauden tulos	93 660	91 843	82 145
Pitkäaikainen vieras po.	-	-	-
Lyhytaikainen vieras po.	128 472	88 913	120 945
Vastattavat yhteensä	400 386	282 668	231 719